

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Margarita Evangelica

Essche, Nicolas van

Coloniae, 1545

Vt X. princepta exercenda sint. 52

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49323)

MARGARITAE EVANG.

mundis cordibus. Rursus magister: Qualis, inquit, es tu? Rex sum ego, ait. Et magister: Cuius, inquit, rex es tu? Respondit pauper: Carnis meae. Quicquid enim vnquā desiderauit spiritus meus, ad illud exequendum & sustinendum velocior fuit caro mea, quam spiritus ad suscipiendum. Rursus ad eum magister: Rex, ait, regnum habere debet. Vbi est ergo regnum tuum? Respondit pauper: In anima mea. Et magister: Quō hoc? Quando, inquit ille, portas quinq; sensuum meorum clausas habeo, si tunc Deum toto corde desidero, ipsum in anima mea tam splendidum, tamq; gaudiosum inuenio, sicut est ipse in vita aeterna. Tunc magister: Sanctum, inquit, esse te constat. Quis te sanctum fecit? Pauper respondit: Hoc fecerunt silentium meum, profunda cogitatio mea, & cum Deo vnitio, quae me in ipsum traxere. In nulla enim re, quae minor esset Deo, quiescere potui. Iam vero Deum meum inueni, & in ipso quietem & pacem habeo aeternaliter, quod excedit oīa regna mortalitatis huius.

De decem praeceptis, qualiter videlicet ea in spiritu exercere, nosque illis exornare, & in nobis ea scripta seruare debeamus.

Cap. LII.

Scribēs Corinthijs Apostolus: Nescitis, inquit, quoniam corpora vestra membrum sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis: Absit. An nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Ipsa enim carnalis est. Quisquis autē rebus carnalibus adhæret, carnalis efficitur. Quod enim quisque amat, cum illo & vnitur.

Deus

LIBER I.

Deus autem spiritus est, & qui adhæret domino per amorem, vnus spiritus est. Deus nanque idcirco spiritus dicitur, quia subtilius aliquod vocabulum siue nomen ei imponi non potest, eo quod innominabilis est. Deinde subiungit Apostolus: An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, & non estis vestri? Empti enim estis precio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro. Debemus itaque membra nostra præceptis dominicis exornare: & sicut Iudæi ea vestibus suis inscripta circumferebant, sic nos ea spiritaliter in anima nostra, et in corpore nostro scripta portare debemus, vt templa Dei esse valeamus.

Primum præceptum.

IN vnum crede Deum, & ipsum super omnia dilige, & eum solum adora. Hinc ipse dominus ait: Si me amaueritis & præcepta mea seruaueritis, ero inimicus inimicis vestris: si vero non seruaueritis, eritis maledicti. Hæc quo ad sensum, ipse dominus in veteri Testamento loquebatur. Per hominem vero assumptum ita ait: Qui habet mandata mea & seruat ea, ille est, qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a patre meo: & ego diligam eum, scilicet secundum humanitatem meam, & manifestabo ei meipsum: hoc est, cognoscere eum faciam, quomodo sum in patre meo, & pater in me est. Et iterum: Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego patris mei præcepta seruauit, & maneo in eius dilectione. Hæc locutus sum vobis, vt gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. ¶ **P**rimū itaque præceptum istud

MARGARITAE EVANG.

Istud in memoria colendū est atq; scribendū, ita
 vt per amorē semper de Deo cogitemus, & per
 vim amatiuā ei inhaereamus, vnde vnus cū eo
 spiritus efficiamur. Dicit S. Augustinus: Si nosse
 cupis o homo, quid amplius diligas, vide quid
 sapius cogites. Pro meliori huius obseruatione
 præcepti frequenter orare debemus hoc modo:
 Obsecro te, o cœlestis pater, q; in memoria mea
 esse dignaris, adiuua me, ne vnq; aliud cogitē, q̄
 quod tu vis. Et per spiritus Seraphicos in eadem
 memoria mea operari digneris, quatenus amore
 Seraphico in ea per ipsos accendi, & te in omni-
 bus cogitationibus meis diligere possim, sicut hī
 cœlestes spiritus te diligunt.

Secundum præceptum.

NON assumes nomen domini Dei tui in
 vanum. Tantus & tam magnus est domi-
 nus Deus, vt nullis digne verbis exprimi,
 nec digne valeat nominari. Quod ipse significa-
 bat cū a Mose interrogatus, quis esset, respōdit:
 Ego sum qui sum: ac si patenter diceret: Quis e-
 go sim, mihi soli notum est. Non videbit me ho-
 mo & viuet, vita videlicet naturæ, vel sensuali-
 tatis. De hoc sublimi & innominabili nomine
 dicebat quodā tempore sanctus quidā doctor al-
 teri etiā doctori: Tace, et nominare Deū noli, nā
 ipsum blasphemias. Innominabilis etenim est
 ob suam maiestatem. Respōdit alter ille doctor:
 Nisi Deus ipse per sacros ecclesiæ suæ doctores
 ita ordinasset, vt videlicet dicatur pater, filius et
 spiritus sanctus, ipsum nominare nō præsumerē,
 quāuis sit Deus meus, et propter me Deus appel-
 letur. Dicitur autem Deus, eo q̄ omnes creatu-
 ras ipse condidit, quātū etiam Deus est. Porro,

secun-

LIBER I.

secundum diuinitatem suā nomine caret, id est, innominabilis est, & tamē, vt Apostolus ait, est omnia in omnibus, & in cunctis rebus quodam diuino & incōtaminabili modo præsens est. Vnde de diuino ille Dionysius sic de ipso ait: Deus nihil est, & tamen omnium sanctorum insatiabile desiderium est, nec vlli rei comparabilis existit. Et ideo sublime Dei nomen in vanum assumere non debemus, sed cum multo honore & reuerentia. Denique, præceptum istud scribi & seruari debet in intellectu. Ad hoc namque intellectus cuiuslibet hominis conari debet, vt Deū cognoscere discat: aspiciere etiam nobilitatē conditionis suæ, quod videlicet nunquam interibit, & tūc Deum totis viribus semper honorare ac laudare sataget, sicut veraciter Deus ipse nominatur. Et pro hoc sapius anima rogabit, dicens: O fili Dei, qui in meo es intellectu, te supplex oro, adiuua me, vt neque sciam neque intelligam, nisi quod tu vis, vt sic in me gaudium habere possis. Et cum præclaris spiritibus Cherubicis operari in meo intellectu digneris, quatenus per eorum intercessionē te cognoscere merear. Ipse namque pennis sue cōtēplationis subuolāt in lucē tuę clarę cognitionis.

Tertium præceptum.

Sabbata sanctifices, id est, festos dies. Præceptum istud in libera voluntate scribi debet & obseruari, ita videlicet vt voluntas semper ab omni malo ferietur, & perpetuum in ea sit sabbatum. id est, vt libertas voluntatis ita se totam Deo resignet, vt homo in omnibus, tam prosperis, quam aduersis in bona pace permaneat, et in Dei beneplacito quiescat, attendens sibi, ne sabbati sui violator existat, id est, ne quicquam contrarium diuinæ voluntati

MARGARITAE EVANG.

luntati, sed ab intra Deo suo semper obediat, eiusque potissimum beneplacitum ex vero amore perficiat. Et sic semper pacificus, quietus et Deo vnitus permanebit. Tunc quoque semper ipsi sabatum, id est, festum erit, eo quod seipsum semper Deo plenissime resignauit, ideoque nihil ei accidit, quod sibi attrahere velit. Dei namque est ipse totus, & idcirco Deum permittit facere cum eo, quod suum est, pro suae arbitrio voluntatis: & per hoc ipse nunquam capitur, nunquam anxietur, nunquam irretitur, nunquam inuoluitur, nunquam oneratur ab omnibus, quae vel in caelo vel in terra existunt. ¶ Pro huius praeccepti spirituali obseruatione saepius hoc pacto orare debemus: O spiritus sancte Deus, qui in mea es libera voluntate, adiuua me, vt nihil vnquam velim, nisi quod tu vis, & cum praecclaris sublimibusque spiritibus beatissimis Thronis in mea voluntate operari digneris: perque eorum orationes fac me quaelo idoneum, in quo semper requiescere possis. Et sicut ipsi semper in tua diuina essentia requiescunt cum tranquilla vnione & sublimi contemplatione, in qua ipsi te Deo suo semper fruuntur, & tu eis vteris, sic & me regere, meque vti secundum tuum potissimum beneplacitum digneris, quatenus in me ad tuam gloriam requiescere possis.

Quartum praecceptum.

Honora patrem tuum & matrem tuam. Hoc praecceptum in nobili vi rationali animae scribi & obseruari debet: idque tribus modis. Primo, Deum super omnia honorabis, eius videlicet honorem & gloriam super omnia querendo, desiderando, volendo & intendendo in omnibus.

LIBER I.

omnibus. Ipse namque pater & creator est anima-
 rum nostrarum: ideoque nobis super omnia est di-
 ligendus, atque timendus. Secundo parentes no-
 stros venerari debemus, eo quod carnem & san-
 guinem ab ipsis accepimus, ipsique curas, dolores
 ac molestias multas propter nos & nobiscum per-
 tulerunt: & ideo libenter vicissim & propter eos
 & cum eis aliquid pati, eisque cum anima, & cor-
 pore, & in vita, & post mortem succurrere de-
 bemus. Tertio honorem exhibere iubemur su-
 perioribus nostris, tam secularibus, quam spiri-
 talibus, eo quod potestatem suam a Deo accepe-
 runt. Sic enim sapientia divina in sua aeterna prae-
 ordinatione, in prima rerum creatione disposuit
 ac ordinavit, ut videlicet unus angelus alteri, et
 unus homo similiter alteri praeslet: ipsa vero,
 quando humanam naturam assumere dignata
 est, infimum statum elegit. Si ergo beatissimam
 Trinitatem honorare cupimus, superiores no-
 stros veneremur. Quoties enim eis nos subdimus,
 & sub eis humiliamur, toties gloriosissimae Tri-
 nitati nos subijcimus, potentiae videlicet patris,
 quando agnoscimus omnem potestatem suam
 eum ab ipso accepisse, eiusque vicarios existere: et
 sic divinam in eis potentiam veneramur. Filij
 quoque sapientiam honoramus, quando videlicet
 advertimus ipsam sic praevidisse & ordinasse, quae
 tales superiores habeamus: et ideo sapienter sub
 eis humiliari debemus. Insuper & spiritus san-
 cti bonitatem veneramur, quando considera-
 mus immensitatem praemij, quod expectamus,
 quod per bonitatem suam nobis est collaturus,
 si ob amorem ipsius superioribus nostris hono-
 rem & obedientiam exhibuerimus. Et si forte su-

L peri-

MARGARITAE EVANG.

periores nostri defectuosi & indiscreti fuerint, tãto eis libētius subdi debemus. Nã tales secundũ rationem multo nobis vtiliores existũt, eo q̃ natura minus ab huiusmodi solatiũ habet & auxiliũ, quam si sapientes ac discreti existerẽt. Libenter ergo superioribus nostris subijci debemus. Nihil enim impedire nos potest, qualescunque sint ipsi. Imo libenter & supra æquitatem ac rationem pari debemus. Quo vero præceptũ istud melius observare possimus, sæpius hoc pacto orare curemus: Rogo te domine Deus meus, operari dignare cum sublimibus ac nobilissimis dominationum spiritibus in vi rationali animæ meæ. Et sicut ipsi semper perficiunt, & pro hoc & laborant & obsecrant, vt potissimum beneficium tuum fiat, sic oro & obsecro te, vt perficias in me acceptissimam voluntatem tuã, idque ad honorem tuum.

Sequuntur prohibitiones. I. prohibitio.

NON mœchaberis. Hoc præceptum in vi concupiscibili scribendum est, per quod spiritale adulterium prohibetur, q̃ toties incidimus, quoties sponte nos cum sensuali delectatione ad voluptates carnis, mundi & creaturarũ convertimus, & per hoc creatoris & sponsi nostri obliuiscimur. Sæper itaq̃ cũ vi concupiscibili ad Deũ nos cõvertere debemus, ipsumq̃ rogare, vt in suo nos seruitio confortare dignetur, dicentes: Rogote dñe Deus meus, operari digneris in vi mea cõcupiscibili cũ nobilissimis seruis tuis p̃cellis principibus, q̃ in tuo diuino obsequio semp laborãt, & da mihi per eorũ intercessionẽ tibi fideliter deseruire: idq̃ ad tuã delectationẽ.

Secunda prohibitio.

Non

LIBER I.

NON occides. Istud præceptum in vi irascibili scribendum est. Semper enim in omnibus, quæ nobis eueniunt, patientes esse debemus. Non enim plus sanctitatis habemus, quàm per æquanimem aduersorum sufferentiam promeremur. Habemus autem cauere nobis a duobus spiritualibus homicidijs. Primo namque toties animas nostras occidimus, quoties in mortale peccatum consentimus: non quod anima nostra moriatur, quæ semper victura est, sed a Christo eam separamus, & cunctorum meritorum ipsius, & totius ecclesie eam participio priuamus. Insuper occulte animas nostras occidimus, si per alia exercitia, aliamve viam vitæ æternæ beatitudinem obtinere & ingredi speramus, quàm per angustam illam viam, qua nos ipse dominus Iesus Christus præcessit, aut si nostris meritis æternam nos assequuturos vitam arbitramur. Hoc enim fieri non potest. Omnis namque iustitia nostra ante Deum est velut pannus menstruatus, & cuncta bona nostra ipse dominus per nos operatur. Et quia nemo ascendit in cælum, nisi filius hominis, qui est in cælo, necessarium nobis est, ut vnum cum Christo Iesu efficiamur, ipsique nos vniamus ac resignemus: Quia nimirum membra illius nos sumus, & ipse caput nostrum est. Debemus itaque ipsum incessanter orare, ut nos in precioso sanguine suo lauet, & cuncta nobis peccata nostra per sanctam ac amarissimam mortem suam indulgeat, nosque per sanctissima merita sua idoneos reddat, & suam in nos diuinitatem lucere faciat, ut per oculos nostros videre, per aures nostras audire, per os nostrum loqui, et per omnia membra nostra suum potissimum beneplacitum operetur.

L ij nepla-

MARGARITAE EVANG.

neplacitum operari, nosq; a peccatis & scādalis
præseruare velit: idq; ad honorem suum. Secun-
do, proximum nostrum toties spiritaliter occidi-
mus, quoties ei peccādi occasionem præbemus,
& quanto eius peccata atq; defectus manifesta-
mus: et per hoc eius bonā famā denigramus. De-
niq; pro huius obseruatione mādati sic orare de-
bemus: Obsecro te dñe Deus meus, operari di-
gneris in me cū cœlestibus potestatibus, & ma-
lum omne in me comprimere, quatenus in me
pacem habere possis.

Tertia prohibitio.

NON loqueris cōtra proximū tuū falsum
testimoniū. Hoc præceptū in lingua scri-
bi debet, quatenus ipsa a mēdacijs refreneſ, &
aduersus proximū mali quippiā proferre nō si-
natur. Post tergū nanq; proximi nostri nō solum
mēdaciter de ipso aliquid nō dicere, verū etiam
defectus eius celare debemus. Quicq; em̄ prox-
imis nostris facimus, ipsi Deo facimus: et hoc ipse
sic accipit, quasi sibi ipsi faceremus, siue bonū sit
siue malū, prout in Euāgelio p̄ semetipsum asse-
rit, dicens: Esuriui, et nō dedistis mihi māducare,
Sitiui, & nō dedistis mihi potū. Pro huius obser-
uatiōe præcepti sic orare debemus: Rogo te o a-
mabilissime Deus per benedictā linguā tuā &
os tuū, & per oīa sancta verba, q̄ per ea locutus
es, indulge mihi qcquid ore meo deliqui, & di-
gneris in me operari cum nobilissimis virtuti-
bus, quæ semper virtutes operātur, atq; per ora-
tiones earum me virtutibus exornare digneris.

Quarta prohibitio.

Non furaberis. Istud præceptū in manibus
nostris scribi debet, & ipsum etiā spiri-
tualiter

LIBER I.

equaliter a nobis obseruandū est, diligenterque ea-
uere debemus, ne iniusta bona possidere inueni-
amur. Nam Deus vsurā exigit a nobis: Primo,
de corpore nostro & quinque sensibus nostris,
quomodo videlicet his ad honorē ipsius vsi si-
mus. Secundo, de anima nostra cū alijs omnibus
viribus eius, vtrum videlicet eis abusi simus.
Vt igitur corpus & animā in eius obsequio ex-
pendere atque consumere valeamus, sic orare de-
bemus: Oro te domine Deus meus per orationes
sanctorum Archangelorum operari digneris in
me acceptissimam voluntatem tuam, sicut in e-
is operaris: ipsi enim eam perficiunt semper. Es
adiuuā me, ne furer preciosissimum tempus, in
quo te laudare debeo, tibi que gratias agere, quia
nullum momentum est, in quo beneficijs ac do-
nis tuis non vtar.

Quinta prohibitio.

NON concupisces domū proximi tui, nec
desiderabis vxorē eius: non seruum, nō an-
cillam, non bouem, non asinum, nec oīa,
quæ illius sunt: nec corde mœchaberis. Istud pre-
ceptum scribi & obseruari debet in omnibus
mēbris corporis nostri. Templum enim, in quo
Deus requiescere debet, mundū esse oportet. Pri-
mo, in spiritu, ne videlicet cum delectatione aut
voluptate in bonis operibus, aut donis Dei rege-
scamus, neue ea propter aliquam cōsolationem
obtinendam faciamus. Secundo, in anima, ita vi-
delicet, vt omnes anime vires ad Deum sint con-
uersæ, vt cogitationes in Deū sint suspensæ, con-
cupiscibilis in Deo sua habeat desideria, spes in
Deo solo speret, gaudiū in solo Deo exulret, &
quicquid his in seipsa contrariū deprehendit, in

L iij cona-

eo naturam suam mortificet. Si vero mortificatio ista pura esse debet, oportet ut neque pro mercede, neque pro vlla re fiat, nisi ideo solum, ut Deus inde honoretur. Insuper intellectus pro Dei cognitione obtinenda laboret, vnde ratio illuminatur, ita ut iam minime verecundetur anima bonum operari, et contemptum sustinere: idque pure propter Deum, & non propter aliquod priuatū lucrum. Voluntas quoque vnū sit in vero amore cū voluntate Dei: & hoc ad delectationē ipsius, et non ad cōmodum nostrum, ut videlicet ipse in nobis gaudium habere possit. Tertio, in corpore, quatenus videlicet oīa membra ob amorem illius mūda seruemus, & specialiter quinque sensus nostros, & cætera mēbra nostra, ut in eis Deus habitare possit. Quo vero præceptum istud adimplere valeamus, Deū hoc modo rogare debemus: Obsecro te dñe Deus meus per ministerium & custodiā sancti angeli mei, & oīm sanctorū angelorū, custodi me cū eis, ac per eos, & operare in me potissimū beneplacitū tuum.

De duobus principalioribus mandatis,
in quibus cætera omnia includuntur.

Cap. LIII.

Diliges dñm Deū tuum ex toto corde tuo, hoc est, cū corpore tuo, carne tua, sanguine, ossibus & neruis, quibus ipse te cōpexit, & ideo cū ipsis ei seruire debes. Diliges etiā cum ex tota anima tua, hoc est, ex oībus viribus animæ tuæ, inhærendo videlicet per desiderium, siue vim concupiscibile ipsi summo bono, & in ipso sperando & exultando: per rationem quoque summū bonum eligēdo, & ei cōstanter adhærendo: per